

GUIA DOCENT

Necessitats educatives especials

Curs 2012-2013

Professor:
M.Mercedes Vicent Garcia

GRAU DE MAGISTERI CURS 2012-2013

NECESSITATS EDUCATIVES ESPECIALS

INTRODUCCIÓ

El sistema educatiu vigent planteja un model d'escola oberta a la diversitat que defensa un model inclusiu, enfront d'una educació segregada en la qual se separa a l'alumne amb discapacitats o excepcional del sistema educatiu ordinari. En aquest context, aquesta assignatura té com a objectiu dotar als futurs mestres d'una sèrie de coneixements i habilitats que els permetin exercir una labor professional en la qual es contempli la diversitat i, al mateix temps, la individualitat dels destinataris del procés educatiu. L'atenció a la diversitat no es limita únicament a l'estudi de les discapacitats, sinó que abasta una àmplia gamma de problemes escolars que integren el continu de necessitats educatives específiques de suport educatiu. Des d'aquesta perspectiva, podem afirmar que aquesta matèria té com a objecte d'estudi les peculiaritats psicològiques i necessitats educatives de les persones excepcionals, oferint així la base de coneixements psicològics i pedagògics sobre la qual poder fonamentar la intervenció educativa més adequada.

Es tracta d'una assignatura que s'imparteix en el segon curs del grau una vegada es coneixen els aspectes bàsics i les fites fonamentals del desenvolupament en les seves diferents facetes, a saber, motora, perceptiva, cognitiva, lingüística, emocional, social, etc. aspectes que són objecte d'estudi de l'assignatura Psicologia del Desenvolupament que s'imparteix en primer curs. D'altra banda, aquesta assignatura també es construeix sobre la base dels coneixements adquirits en el marc de l'assignatura Psicologia de l'Educació, Didàctica i Organització Escolar impartida al seu torn en primer curs on s'analitzen els principals models instruccionals, les principals estratègies educatives i organitzatives i els factors intrapersonals i interpersonals implicats en el procés d'Ensenyament/Aprenentatge.

OBJECTIUS GENERALS

1. Comprendre com afecten els distints tipus de dificultats en el desenvolupament psicològic i social.
2. Adquirir coneixements bàsics de les discapacitats que són objecte de mesures específiques d'atenció a la diversitat.
3. Conèixer i aplicar adequadament a l'àmbit de l'Educació Infantil i Primària els instruments d'identificació i intervenció de necessitats educatives especials, així com les estratègies psicoeducatives més pertinents en cada cas.
4. Dominar la terminologia apropiada.
5. Adquirir habilitats bàsiques i principis psicològics i pedagògics necessaris per a observar, interpretar i intervenir en les dificultats d'aprenentatge dels alumnes amb necessitats educatives especials.
6. Utilitzar fonts documentals de diversa índole.
7. Afavorir una actitud positiva vers la integració escolar dels alumnes amb necessitats educatives especials.

COMPETÈNCIES

Competències específiques de la matèria

1. Identificar les principals fites evolutives per detectar riscos en el desenvolupament.
2. Identificar disfuncions cognitives, dificultats d'aprenentatge i les relacionades amb l'atenció.
3. Analitzar les repercussions que en el desenvolupament infantil tenen les dificultats físiques i saber dissenyar una resposta educativa adequada.
4. Analitzar les repercussions que en el desenvolupament infantil té l'excepcionalitat cognitiva i saber dissenyar una resposta educativa adequada.
5. Elaborar informes dirigits a altres especialistes per abordar la col·laboració del centre i del mestre en l'atenció a les necessitats educatives especials que es plantegen.
6. Adquirir recursos per afavorir la integració educativa dels estudiants amb dificultats.

Competències transversals (cognitives, metodològiques, interpersonals...)

1. Desenvolupar les habilitats d'anàlisi i síntesis i d'organització i planificació.
2. Localitzar, seleccionar i manejar diferents fonts documentals.
3. Desenvolupar habilitats interpersonals per al treball en equip i habilitats de comunicació oral i escrita.

CONTINGUTS

Bloc temàtic I. De la integració a la inclusió i la compensació de desigualtats

Analitza la conceptualització de la disciplina, introduint la terminologia i conceptes clau.

Tema 1. Aproximació històrica i marc legislatiu.

Tema 2. Aspectes curriculars i organitzatius.

Bloc temàtic II. Dificultats d'aprenentatge i problemes d'atenció

Es caracteritzen les dificultats d'aprenentatge i els problemes d'atenció posant èmfasis en la detecció d'indicadors per a la remissió a altres professionals així com en el coneixement bàsic de programes que permetin treballar en col·laboració amb professionals especialitzats en el camp.

Tema 3. Dificultats d'aprenentatge. Concepte, tipologia i avaluació. Estratègies i programes d'intervenció en el marc escolar.

Tema 4. Regulació i problemes de comportament. Concepte, tipologia. Estratègies i programes d'intervenció en el marc escolar.

Bloc temàtic III. Necessitats educatives especials derivades de discapacitat intel·lectual i trastorns generalitzats del desenvolupament

Es consideren les implicacions que la discapacitat intel·lectual i els trastorns del desenvolupament tenen per al disseny de la situació d'Ensenyament/Aprenentatge.

Tema 5. Dany cerebral i discapacitats motrius. Concepte, tipus, desenvolupament i intervenció psicoeducativa.

Tema 6. Discapacitat intel·lectual: Concepte, tipus, desenvolupament i intervenció psicoeducativa.

Tema 7. Trastorns generalitzats del desenvolupament: concepte, etiologia, desenvolupament i intervenció psicoeducativa.

Bloc temàtic IV. Necessitats educatives derivades de les altes capacitats

Analitza les característiques cognitives, emocionals, socials, etc. dels estudiants amb altes capacitats i introdueix estratègies per a la intervenció psicoeducativa.

Tema 8. Necessitats educatives derivades de les altes capacitats. Estratègies d'identificació i intervenció psicoeducativa.

Bloc temàtic V. Necessitats educatives específiques derivades de discapacitats sensorials.

Estudia la influència que els dèficits sensorials poden tenir en el desenvolupament integral dels estudiants i es presenten pautes bàsiques que permeten la col·laboració amb altres professionals especialitzats.

Tema 9. La discapacitat visual: Concepte, etiologia, tipus, desenvolupament i intervenció psicoeducativa.

Tema 10. La discapacitat auditiva: Concepte, etiologia, tipus, desenvolupament i intervenció psicoeducativa.

AVALUACIÓ DE L'APRENTATGE

Requeriments mínims:

Per a l'avaluació de l'estudiant es valorarà diversos apartats:

- Examen: l'examen de l' assignatura atorga un 60% de la qualificació final, i integra qüestions de tipus obert i/o d'elecció de resposta múltiple.
- Activitats pràctiques i d'aplicació en dos subapartats. Esta part atorga un 40% a la qualificació final:
 - Un treball individual o un treball de grup (20%).
 - Activitats d'aula i assistència (20%).

Per a aprovar l'assignatura l'estudiant haurà d'aprovar tant l'examen com els dos subapartats de la part pràctica.

RECURSOS

Bibliografia de referència bàsica

- Ainscow, M. (2001). *Desarrollo de las escuelas inclusivas. Ideas, propuestas y experiencias para mejorar las instituciones escolares*. Madrid: Narcea.
- Arco J.L. y Fernández, A. (coords.) (2004). *Manual de evaluación e intervención psicológica en necesidades educativas especiales*. Madrid: McGraw-Hill.
- Arnaiz, P. (2003). *Educación inclusiva: una escuela para todos*. Málaga: Aljibe.
- Doménech, C. (2004). *Manual para la educación especial: el proceso desde la toma de decisiones hasta la puesta en práctica en Infantil, Primaria y Secundaria*. Madrid: CCS
- Fortes, M^a. C.; Ferrer, A. M. y Gil, M^a. D. (coords) (1996). *Bases psicológicas de la Educación Especial. Aspectos teóricos y prácticos*. Valencia: Promolibro.
- Grau Rubio, C. (coord.) (2005). *Educación Especial: Orientaciones prácticas*. Málaga: Aljibe.
- Grau Rubio, C. y Gil Llario, M^a.D. (coords.) (2012). *Intervención psicoeducativa en necesidades específicas de apoyo educativo*. Madrid: Pearson.
- Heward, W. L. (2001). *Niños excepcionales: Una introducción a la Educación Especial*. Madrid: Prentice Hall.

Bibliografía de referència, de profundització

- Alcantud, F. (2003). *Intervención psicoeducativa en niños con trastornos generalizados del desarrollo*. Madrid: Pirámide.
- Basil, C., Soro-Camats, E. y Rosell, C. (1998). *Sistemas de signos y ayudas técnicas para la comunicación y la escritura. Principios teóricos y aplicaciones*. Barcelona: Masson.
- Díaz-Aguado, M.J. y Baraja, A. (1993). *Interacción educativa y desventaja socio-cultural*. Madrid CIDE/MEC. Editorial Universitario.
- Grau Rubio, C. (1998). *Educación especial: De la integración escolar a la escuela inclusiva*. Valencia: Promolibro.
- Grau Rubio, C. (coord.) (2006). *Educación y Retraso mental: Orientaciones prácticas*. Málaga: Aljibe.
- Juárez, A. y Monfort, M. (2001). *Algo que decir. Hacia la adquisición del lenguaje: Manual de orientación para los padres de niños con sordera, de 0 a 5 años*. Madrid: Entha Ediciones.
- Kazdin, A. E. y Buela-Casal, G. (1994). *Conducta antisocial*. Madrid: Pirámide.
- Luque, D.J. y Romero, J.F. (2002). *Trastornos del desarrollo y adaptación curricular*. Málaga: Aljibe
- Arocas, E., Samper, I. y Martínez, P. (1994). *La respuesta educativa a los alumnos superdotados y/o con talentos específicos*. Valencia: Generalitat Valenciana.
- Miranda, A., Fortes, C. y Gil, M.D. (1998). *Dificultades del aprendizaje de las matemáticas*. Málaga: Aljibe.
- Miranda, A., Vidal-Abarca, E., y Soriano, M. (2000). *Evaluación e intervención psicoeducativa en dificultades de aprendizaje*. Madrid: Pirámide.
- Miranda, A.; Presentación, M.J.; Gargallo, B.; Soriano, M.; Gil, M.D. y Jarque, S. (1999). *TDAH. Intervención en el aula*. Castellón: Universitat Jaume I.
- Montón, M.J. (2003). *La integración del alumno inmigrante en el centro escolar: orientaciones, propuestas y experiencias*. Barcelona: Grao.
- Prieto, M. D. (1997). *Identificación, evaluación y atención a la diversidad del superdotado*. Málaga: Aljibe.
- Rosa, A. y Ochaíta, E. (1993). *Psicología de la ceguera*. Madrid: Alianza.
- Sánchez, E. (1998). *Comprensión y redacción de textos*. Barcelona: Edebé.
- Sánchez, J. (2004). *Atención educativa al alumnado con parálisis cerebral*. Málaga: Aljibe
- Sastre, G. y Moreno, M. (2002). *Resolución de conflictos y aprendizaje emocional*. Barcelona: Gedisa.
- Yuste, C. (1994). *Los programas de mejora de la inteligencia*. Madrid: CEPE.